

Силабус курсу

ФІЛОСОФІЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки – I, семестр – II

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: за розкладом, ауд.32

Консультації: Очні консультації: у середу з 14.00 – 15.00, ауд.31

Онлайн-консультації: щодня з 15.00 – 16.00 у Viber групі

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук – Павлишин Людмила Григорівна
Контактні телефони викладача:	+380973729576
E-mail викладача:	lyudpavl@gmail.com
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/pavlishin-lyudmila-grigor-vna.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3559

Анотація дисципліни

Дисципліна «Філософія природознавства» спрямована на з'ясування специфіки науки як соціокультурного феномену, розкриття особливостей наукового знання, його критеріїв та демонструє взаємозв'язок з іншими формами знання, містить аналіз моделей розвитку природознавства, розглядає світоглядно-методологічні аспекти квантової механіки, інформатики, молекулярної біології, екології тощо, які репрезентують образ науки ХХІ ст.

Мета курсу спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо філософської рефлексії тенденцій розвитку природознавства в контексті зміни парадигм мислення: класичної, некласичної і постнекласичної.

Основні завдання: оперувати ключовими історико-концептуальними моделями філософії природознавства; формувати основні проблем пізнання як сучасного філософського знання, так і інших дисциплін; володіти здатністю відрізняти суб'єктивні, спонтанні судження від об'єктивних та аргументованих, вміти застосовувати знання, необхідні для формування всебічно розвиненої особистості; розкривати сутність основних понять і концепцій філософії природознавства та їхнє значення як для розвитку сучасної науки, так і для розвитку і оновлення сучасної філософії.

Зміст дисципліни «Філософія природознавства» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033.Філософія (Аналітика суспільних процесів), норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо - професійної програми.

Навчальний контент:

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Поняття природи та її філософське осмислення	Мати знання про специфіку філософського усвідомлення світу, людину як біосоціальний феномен, про основні якості людини як біосоціальної істоти. Розкривати основний зміст філософських питань. Проводити аналіз таких проблем дисципліни: «людина і світ», «сутність людини», «сенс людського існування» тощо. Орієнтуватися у соціальній спрямованості філософського знання.	Тести, питання
2 / 4	2. Філософське осмислення природи в часи Античності	Мати знання про самоорганізацію та розвиток природи, уявлення про природу у часи Античності та її філософське осмислення. Аналізувати біологічні погляди Аристотеля, а також погляди античних мислителів щодо проблеми походження органічного світу, їхні міркування про людину як частину природи. Порівнювати атомістичні вчення Демокріта і Левкіппа. Аналізувати погляди <u>Лукреція</u> Кара щодо картини розвитку стародавніх людей.	Тести, питання
2 / 2	3. Формування основ природознавства в епоху Середньовіччя та Відродження	Демонструвати знання щодо пошуку взаємовідношення істини моралі та релігії. Проводити аналіз поглядів основних представників патристики, схоластики та містики щодо природи. Вміти демонструвати роль науково-природничого пізнання в контексті пізнання Бога і душі. Аналізувати погляди М. Кузанського щодо проблеми Бога та його зв'язку зі світом, спроби мислителя щодо універсального осмислення основних засад світу. Пропонувати власний погляд на роль Г.Галілея та М.Кузанського у становленні сучасної науки.	Кейси
2 / 4	4. Наукова революція XVI-XVII ст. Становлення	Виявляти специфіку класичного природознавства і класичної	Питання, кейси

	класичної науки	філософії: становлення перших наукових програм. Демонструвати загальний статус механістичної картини світу в культурному просторі класичної науки, особливості об'єкта і методу в природознавстві, специфіку мови природничонаукового пізнання і техніки.	
2 / 2	5. Еволюційна і креаційна парадигми наукових теорій	Проводити аналіз історичного процесу формування категорії простору і часу: Демокріт, Епікур, Аристотель, Гольбах, Берклі, Декарт, Лейбніц, Кант, Мах, Ньютон. Мати знання про субстанційну та реляційну концепції простору та часу, креаціоністські та еволюціоністські концепції походження людини. Знати принципи еволюції, відтворення та розвитку живих систем, розмаїття живих організмів як основи організації і стабільності біосфери.	Тести, питання
2 / 2	6. Природнича наука в умовах XX-XXI ст.	Аналізувати комплексні системи як об'єкти дослідження в постнекласичному природознавстві, а також місце і роль постнекласичного природознавства як пошуку нового типу раціональності. Демонструвати особливості взаємозв'язку фізики, хімії, біології, взаємодію природних і технічних наук. Мати знання щодо генетичної революції в біології і становлення синтетичної теорії еволюції.	Кейси
2 / 2	7. Філософські проблеми біоетики та екології	Мати знання щодо сучасної екологічної ситуації в суспільстві та конституювання екології як дисциплінарного знання, щодо глобальної екології, екоетики як універсальної етики людської життєдіяльності і засади екологічної культури.	Тести, питання
2 / 2	8. Філософські проблеми біоетики та екології (продовження)	Демонструвати значення антропогенетики та евгеніки як ідеологізованих галузей дослідження спадковості, біоетики як вчення про цінність всього живого. Аналізувати співвідношення екологічної етики і релігії.	Кейси, питання

2 / 2	9.Комунікація та буття людини у світі	Демонструвати знання про комунікативну парадигму в сучасній соціальній філософії, глобальний ринок інформаційних технологій і мережеві структури комунікацій, роль етики комунікацій і дискурсу. Пропонувати власний погляд на перспективи сталого розвитку та коеволюцію людини і біосфери. Мати знання щодо ролі етики, економіки і права як необхідних компонентів культури постіндустріального суспільства. Пропонувати шляхи вирішення проблеми відчуженості людини в епоху науково-технічної революції.	Тести, питання
2 / 2	10. Наука у системі культури	Аналізувати взаємовплив науки, культури, цивілізації. Мати знання про поняття і типи цивілізацій в історії суспільства (доіндустріальний, індустріальний, постіндустріальний), протиріччя техногенної цивілізації, а також щодо перспектив і проблем інформаційного суспільства. Пропонувати шляхи збереження культурно-цивілізаційної ідентичності в сучасному світі.	Презентації, питання
2 / 2	11. Наука і мораль: соціальна відповідальність вченого	Пропонувати власний погляд на проблему наукового пізнання і моральних цінностей, на наслідки науково-технічного прогресу. Проводити аналіз сутності загально-людських цінностей у філософії природознавства. Пропонувати шляхи щодо соціального контролю над наукою, вирішення проблеми відповідальності науки і вчених перед суспільством. Мати знання про соціально-етичні принципи, моральні регулятиви та аксіологічні аргументи в сучасній науці.	Кейси, питання

Формування загальних та фахових компетенцій:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та інноваційними технологіями.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях..
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК 13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї.
Спеціальні (фахові) компетентності	
СК 1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для аналітичної діяльності.
СК 2	Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.
СК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань.
СК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
СК 8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
СК 9	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
СК 10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, економічної, та загальнонаукової проблематики.
СК 16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

РН 2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських та суспільних дисциплін, знати філософську та конкретно-наукову термінологію.
РН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
РН 6	Знати основні напрями, тенденції, проблематику сучасної філософії та суспільних наук.
РН 7	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
РН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
РН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.

РН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
РН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
РН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності.
РН 17	Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
РН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Основні джерела

1. Герман О. Філософія (доступно і цікаво): [навч. посіб.] / О. Герман. – Тернопіль: Паляниця В. А., 2015. – 235 с.
2. Горохолінська І. В. Християнська філософія ХХ століття: навч.- метод. посіб. / І. Горохолінська. – Чернівці: Рута, 2015. – 167 с.
3. Іванова Н. В. Феноменологія мислення: гнозис, креатив, особистість: монографія / Н. Іванова. – Луцьк: Твердиня, 2015. – 363 с.
4. Повар А. М. Філософія: навч.- метод. посіб. / А. М. Повар, Т. В. Сулятицька. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2015. – 163 с.
5. Поппер К. Логика научного исследования: пер. с англ. / К. Р. Поппер; общ. ред. пер. В. Н. Садовский. – М.: Республика, 2005. – 447 с.
6. Таранов С. В. Теологічний екзистенціалізм: монографія / С. В. Таранов. – Київ: Четверта хвиля, 2014. – 327 с.
7. Філософія: навч. посіб. [для студентів усіх напрямів підготовки] / О. П. Тімченко [та ін.]; за заг. ред. О. П. Тімченка. – Львів: Растр-7, 2015. – 359 с.
8. Філософія як історія філософії: підручник / за ред. В. І. Ярошевича. – Київ: Центр учб. літ., 2012. – 648 с.
9. Філософія: підруч. [для студентів вищ. навч. закл.] / Л. В. Губерський та ін.; за ред. Л. В. Губерського. – Харків: Фоліо, 2013. – 509 с.
10. Філософія. Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. – Київ: Знання, 2012. – 621 с.
11. Кримський С. Б. Зміст та функції природничо-наукової картини світу // Філософська і соціологічна думка. – 1992. – № 2.
12. Філософія природи: монографія / А.В.Толстоухов та ін. ПАРАПАН, 2006. – 208 с.

Визначені рамки дисципліни

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	5
Модуль 1 (теми 1-6) – обговорення кейсів; тести; питання	40
Модуль 2 (теми 7-11) – тести; питання; обговорення кейсів	40
Ессе (теми 6; 11) – індивідуальна письмова робота	15
Екзамен (теми 1-11) – тести, завдання, кейси	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів по темах курсу

Змістовий модуль №1-40б.							Змістовий модуль № 2-40б.							Підсумковий контроль	Разом
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	ІНДЗ	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	ІНДЗ			
5	5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	15	20	100	

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо бакалавр попередньо опанував такі дисципліни як: «Філософія Стародавнього Сходу».

Формат дисципліни

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.